PEDRO CRUZ VILLALÓN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2015. szeptember 8.[1]

C-489/14. sz. ügy

A
kontra
B

(a High Court of Justice [Anglia és Wales] családjogi kollégiuma [Egyesült Királyság] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatalra utalás — Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — Joghatóság, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban — 2201/2003/EK rendelet — Perfüggőség — 16. és 19. cikk — Különválás iránti eljárás Franciaországban és házassági bontóper az Egyesült Királyságban — Azon bíróság joghatósága, amelyhez elsőként fordultak — A »megállapítása« fogalma — A különválás iránti eljárás azon okból való megszűnése, hogy a jogszabályban előírt határidőn belül nem nyújtottak be kérelmet — Közvetlenül a különválás iránti eljárás megszűnése után házassági bontókereset benyújtása Franciaországban — Annak kihatása, hogy a két tagállam közötti időeltolódás miatt az Egyesült Királyságban nem lehet bontópert indítani”

1. A jelen ügyben a Bíróságnak első ízben nyílik alkalma arra, hogy a franciaországi házasságfelbontási eljárás kettősségéhez kapcsolódó, igen sajátos tényállás mellett a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelettel[2] megállapított perfüggőségi szabályokkal foglalkozzon.

2. A kérdést előterjesztő bíróság, amely szerint a kialakult joghatósági összeütközés kizárólag az alapeljárás alperesének – a bíróság által szánalmasnak ítélt – visszaélésszerű magatartásának tudható be, lényegében a „joghatóság megállapításának” a 2201/2003 rendelet 19. cikke értelmében vett fogalmára vonatkozóan teszi fel a kérdéseit. Mindazonáltal – bár az alapeljárás valóban felveti a perfüggőség problémáját – a Bíróságnak a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdésekre az „azon bíróság, amelyhez elsőként fordultak” 2201/2003 rendelet 16. és 19. cikke szerinti fogalmának értelmezése tud választ adni, ahogyan ezt a későbbiekben ki fogom fejteni.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — HL L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.; a továbbiakban: 2201/2003 rendelet.

I – **A jogi háttér**

A – *Az uniós jog*

3. A 2201/2003 rendelet 16. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Egy bíróság megkeresettnek tekintendő [helyesen: A bírósághoz fordulás időpontjának az alábbiak tekintendők]:

a) az eljárást megindító irat, illetve azzal egyenértékű irat bírósághoz történő benyújtásának időpontjában [helyesen: időpontja], amennyiben a kérelmező [helyesen: felperes] ezt követően nem mulasztja el az alperes részére történő kézbesítés érdekében számára előírt intézkedések megtételét;

vagy

b) ha az iratot a bírósághoz történő benyújtást megelőzően kell kézbesíteni, abban az időpontban [helyesen: az az időpont], amikor azt a kézbesítésére hatáskörrel rendelkező hatóság megkapja, feltéve, hogy a kérelmező [helyesen: felperes] ezt követően nem mulasztja el megtenni az irat bírósághoz történő benyújtása érdekében előírt intézkedéseket.”

4. A 2201/2003 rendelete 19. cikkének (1) és (3) bekezdése így rendelkezik:

„(1) Amennyiben ugyanazon felek közötti házasságfelbontással, házassági életközösség megszüntetésével vagy a házasság érvénytelenítésével kapcsolatos eljárást különböző tagállamok bíróságai előtt indítottak, a később megkeresett bíróság [helyesen: az a bíróság, amelyhez később fordultak] az elsőként megkeresett bíróság [helyesen: azon bíróság, amelyhez elsőként fordultak] joghatóságának megállapításáig hivatalból felfüggeszti az eljárást.

[…]

(3) Amennyiben az elsőként megkeresett bíróság joghatóságát megállapítják [helyesen: Amennyiben megállapítják annak a bíróságnak a joghatóságát, amelyhez elsőként fordultak], a később megkeresett bíróság [helyesen: azon bíróság, amelyhez később fordultak] az előbbi bíróság javára megállapítja saját joghatóságának hiányát.

Ebben az esetben az a fél, aki a később megkeresett bíróságnál indított eljárást [helyesen: annál a bíróságnál indított eljárást, amelyhez később fordultak], azt az elsőként megkeresett bíróságnál is megindíthatja.”

B – *A francia jog*

5. Jóllehet a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Egyesült Királyság egyik bíróságától érkezett, nem tartalmaz információt az Egyesült Királyságnak az alapeljárásra alkalmazandó jogára vonatkozóan. Ezzel szemben a polgári perrendtartás több rendelkezését is említi, amelyeket az alábbiakban ismertetni kell.

6. A polgári perrendtartás 1076. cikke a következőket tartalmazza:

„A házasság felbontását kérelmező fél minden esetben, még a fellebbezési szakban is dönthet a felbontás helyett a különválás iránti kérelem mellett.

A kérelmek ellenkező irányú megfordítása nem lehetséges.”

7. A polgári perrendtartás 1111. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ha a bíróság, miután a házasság megromlásának okairól mindkét felet meghallgatta, megállapítja, hogy a felperes fenntartja kérelmét, végzéssel határoz, amelyben a polgári törvénykönyv 252-2. cikke alapján vagy újabb békítésre küldi a feleket, vagy haladéktalanul engedélyezi a feleknek, hogy indítsanak házassági bontópert.

Mindkét esetben elrendelhetők a polgári törvénykönyv 254–257. cikkében foglalt intézkedések, illetve azok egy része.

A keresetindítás engedélyezése esetén a bíróság a végzésében felhívja a figyelmet a jelen törvény 1113. cikkében foglalt határidőkre.”

8. A polgári perrendtartás 1113. cikkének szövege a következő:

„A végzés kihirdetésétől számított három hónapon belül csak az eredeti kérelmet benyújtó fél kezdeményezheti a házasság felbontását.

Ha a felek kibékülnek, vagy ha a végzés kihirdetésétől számított harminc hónapon belül nem indítottak keresetet, a bíróság által elrendeltek – ideértve a keresetindítás megengedését is – hatályukat vesztik.”

9. A polgári perrendtartás 1129. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A különválás iránti eljárásra a házassági bontóperre vonatkozó szabályok alkalmazandók.”

II – **Az alapeljárás tényállása**

10. A. asszony[3] és B. úr[4] francia állampolgárok, akik 1997. február 27-én Franciaországban kötöttek házasságot, előzőleg pedig a francia jog szerint, vagyonelkülönítő rendszerben házassági vagyonjogi szerződést kötöttek. A házaspár két gyermekével, az 1999. július 27-én született ikerpárral 2000-ben az Egyesült Királyságba költözött, ahol 2001. július 16-án megszületett a harmadik gyermekük.

11. 2010 júniusában az alapeljárás alperese elhagyta a közös lakóhelyüket, és a házaspár azóta külön él.

A – *A Franciaországban indított eljárások*

12. 2011. március 30-án az alapeljárás alperese különválás iránti kérelmet nyújtott be a Tribunal de grande instance de Nanterre (nanterre-i általános hatáskörű elsőfokú bíróság) (Franciaország) előtt.

13. A 2011. szeptember 5-én és 2011. november 8-án tartott békítő tárgyalás sikertelennek bizonyult.

14. 2011. december 15-én a Tribunal de grande instance de Nanterre ezért a békítés eredménytelenségére vonatkozó végzésében (RG 11/04305. sz.) megállapította a házasságnak az életközösség megszűnése miatti felbontását, és a jogerős ítélet meghozataláig elrendelte a családi helyzet rendezéséhez szükséges ideiglenes intézkedéseket. A Tribunal de grande instance de Nanterre először is a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és

3 — A továbbiakban: az alapeljárás felperese.

4 — A továbbiakban: az alapeljárás alperese.

végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet[5] alapján megállapította a különválási eljárással és a házastárs anyagi támogatása címén járó tartási kötelezettségre vonatkozó ideiglenes intézkedések tekintetében fennálló joghatóságát, és azt, hogy a francia jogot kell alkalmazni. Joghatóságának hiányát állapította azonban meg a gyermekekre vonatkozó intézkedések elrendelését illetően, amelyek szerinte az Egyesült Királyság bíróságainak hatáskörébe tartoznak. Engedélyezte továbbá a házastársak számára, hogy megindítsák a különválás iránti eljárást. Az alapeljárás felperesének megítélte ezenkívül a házastárs anyagi támogatása címén a családi ingatlan térítésmentes használatát és havi 5000 euró tartásdíjat, az alapeljárás alperesét pedig kötelezte a lakáscélú hitelek és egyéb kölcsönök ideiglenes biztosítására. Végül közjegyzőt jelölt ki a házastársak vagyonának felbecsülésére.

15. 2012. november 22-én az alapeljárás alperesének keresete alapján a Cour d'appel de Versailles (versailles-i fellebbviteli bíróság) (Franciaország) RG 12/01345. számú ítéletében helybenhagyta a Tribunal de grande instance de Nanterre által a békítés eredménytelenségére vonatkozóan hozott végzést.

16. 2012. december 17-én az alapeljárás alperese házassági bontókeresetet indított, amelyet azonban elutasítottak, mivel az általa 2011. március 30-án indított különválás iránti eljárás – amelytől nem állt el – még folyamatban volt.

17. 2014. június 17-én 8 óra 20 perckor – azaz a különválás iránti eljárás megindítására vonatkozó 30 hónapos határidő lejártát követő nap reggelén – az alapeljárás alperese házassági bontópert indított.

B – *Az Egyesült Királyságban indított eljárások*

18. Az alapeljárás alperese által Franciaországban indított különválás iránti eljárással párhuzamosan az alapeljárás felperese 2011. május 19-én eltartott gyermekei után gyermektartás iránti kérelmet nyújtott be a Child Support Agencyhez (gyermektartással foglalkozó hivatal).

19. 2011. május 24-én házasság felbontása iránti kérelmet és tartásdíj iránti külön kérelmet is benyújtott.

20. 2012. november 7-én a High Court of Justice családjogi kollégiuma a 2201/2003 rendelet 19. cikke alapján az alapeljárás felperesének beleegyezésével elutasította az általa benyújtott házasságfelbontás iránti kérelmet.

21. 2014. június 6-án az alapeljárás felperese a kérdést előterjesztő bíróságtól – a másik fél meghallgatása nélkül – annak előzetes eldöntését, illetve megállapítását kérte, hogy az általa benyújtott, házasság felbontása iránti kérelem csak 2014. június 17-én éjfél után egy perccel válik hatályossá, vagyis abban az időpontban, amikor az alapeljárás alperese által Franciaországban indított különválás iránti eljárás keretében a családjogi ügyekben eljáró bíróság békítés eredménytelensége tárgyában hozott végzése hatályát veszti. E kérelmet azonban – annak túlságosan újszerű jellege miatt – elutasították.

22. 2014. június 13-án az alapeljárás felperese a házasság felbontása iránt második keresetet nyújtott be a kérdést előterjesztő bíróság előtt.

23. 2014. október 9-én az alapeljárás alperese a 2201/2003 rendelet 19. cikkére hivatkozva a felperes által 2014. június 13-án benyújtott házassági bontókereset elfogadhatatlanság miatti elutasítását és az ügy törlését kérte.

5 — HL L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.

III – **Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás**

24. Ilyen körülmények között a High Court of Justice családjogi kollégiuma az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1. Mit jelent [a 2201/2003 rendelet] 19. cikke (1) és (3) bekezdésének alkalmazásában a »joghatóság megállapítása« olyan körülmények között, amikor

a) az elsőként eljáró bíróság előtt indított eljárás (a továbbiakban: első eljárás) felperese az első bírósági meghallgatást követően gyakorlatilag nem jár el az első eljárásban, és különösen nem nyújt be kérelmet a kereset megszűnésének határidején belül, és így az első eljárás a meghatározott idő elteltével, az első eljárásra alkalmazandó helyi (francia) joggal összhangban az első békítő tárgyalást követő 30 hónap elteltével határozathozatal nélkül megszűnik;

b) az első eljárás – miként ez fentebb ismertetésre került – rendkívül rövid idő (3 nap) elteltével megszűnik a másodikként eljáró bíróság előtti eljárás (a továbbiakban: második eljárás) Egyesült Királyságban történt megindítását követően, és ezért nem születik ítélet Franciaországban, és nem áll fenn annak veszélye, hogy egymással összeegyeztethetetlen határozatokat hoznak az első és a második eljárásban;

c) az Egyesült Királyság időzónája miatt az első eljárás felperese az első eljárás megszűnését követően még indíthat Franciaországban házassági bontópert azelőtt, hogy a másik felperes [a második eljárásban] házassági bontópert indíthatna az Egyesült Királyságban?

2. Konkrétan a »joghatóság megállapítása« fogalma azt jelenti, hogy az első eljárás felperesének az első eljárásban a jogvita (akár bíróság, akár egyezség útján történő) rendezése érdekében a megfelelő gondossággal és gyorsasággal kell eljárnia, vagy ha már megalapozta a joghatóságot a 3. cikk és a 19. cikk (1) bekezdése alapján, nem kell érdemben eljárnia az első eljárás sikeres befejezése érdekében, és ennélfogva lehetősége van arra, hogy megbénítsa a második eljárást és patthelyzetet teremtsen a jogvita egészében?”

25. A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban ismerteti, hogy a jogalkotó a 2201/2003 rendelet elfogadásakor nem akarhatta, hogy az alapeljáráséhoz hasonló olyan tényállások jöjjenek létre, amelyekben két tagállamban több párhuzamos eljárás van folyamatban, mivel a jogalkotó célja a joghatóság gyors megállapításának, az ügyek gyors elintézésének és az egymással összeegyeztethetetlen határozatok elkerülésének biztosítása volt.

26. A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy az alapeljárás alperese tehető felelőssé azért, hogy eljárásával megteremtette az alapeljárásban négy éve tartó zűrzavart. Több dolog is tanúskodik arról, hogy meg akarta akadályozni azt, hogy az alapeljárás felperese házassági bontókeresetet nyújtson be az Egyesült Királyság bíróságai előtt. E tekintetben utal arra, hogy házassági bontókeresetet indított Franciaországban annak ellenére, hogy a különválás iránti eljárás még folyamatban volt, és arra, hogy a bontókeresetét Franciaországban reggel a lehető legkorábban nyújtotta be, abban az időpontban, amikor az alapeljárás felperese az időeltolódás miatt nem tudott volna az Egyesült Királyságban ilyen keresetet indítani.

27. A kérdést előterjesztő bíróság azt is megjegyzi, hogy az alapeljárás alperese a fellebbviteli bíróság 2012. november 22-i, a békítés eredménytelenségére vonatkozó végzést helybenhagyó ítélete óta nem tett lépéseket arra, hogy a különválás iránt Franciaországban indult eljárás előrehaladjon; beérte azzal, hogy kivárja az eljárás megszűnését, hogy beadhassa a bontókeresetét. Ilyen körülmények között kétli, hogy a francia bíróság „joghatóságának megállapítására” a 2201/2003 rendelet 19. cikke értelmében sor

kerülhetett. E tekintetben ismerteti az alapeljárás felperesének arra vonatkozó érveit, hogy pusztán a bíróság előtti keresetindítás nem lehet elegendő. A felperesnek a megfelelő gondossággal és gyorsasággal kell eljárnia az eljárás előmozdítása érdekében, különben a házasság felbontása iránti eljárásban részt vevő személyeknek lehetőségük lenne „megtorpedózni” a jogvita gyors rendezését.

28. A kérdést előterjesztő bíróság szerint azonban ez az értelmezés nemcsak a 2201/2003 rendelet 19. cikkében foglaltak elutasítását jelenti, hanem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre [6] vonatkozó ítélkezési gyakorlatban, és különösen a Gantner Electronic ítéletben [7] foglaltak elutasítását is, amely ítéletben a Bíróság kimondta, hogy „a perfüggőség attól kezdve fennáll, hogy különböző szerződő államok két bírósága előtt végérvényesen keresetet indítottak, azaz még mielőtt az alperesek ismertethették volna álláspontjukat”.

29. A kérdést előterjesztő bíróság végül kifejti, hogy a francia jogra vonatkozóan az aktában szereplő információk szerint a különválás iránti kérelmet csak az alperes terjesztheti elő három hónapon belül.

30. Jóllehet az alapeljárás alperese előadta, hogy azért nem kérelmezte az alapeljárás felperesétől való különválást, mivel nem akarta a válási procedúrát elnyújtani, nem adott magyarázatot arra, hogy miért nem állt el a különválás iránti keresetétől, ami azt bizonyítja, hogy a lehető legtovább meg kívánta akadályozni, hogy az alapeljárás felperese bontópert indítson az Egyesült Királyságban, és így egyazon bíróság dönthessen a lehető leghamarabb az összes vitás kérdésről.

31. A kérdést előterjesztő bíróság továbbá kérte a Bíróságot, hogy a jelen ügyet eljárási szabályzata 105. cikkének (1) bekezdése alapján gyorsított eljárásban bírálja el.

32. 2015. január 13-i végzésével a Bíróság elnöke ezt a kérelmet elutasította. Úgy döntött azonban, hogy a Bíróság eljárási szabályzata 53. cikkének (3) bekezdése értelmében ezt az ügyet soron kívül bírálja el. Eljárási szabályzata 95. cikkének (1) bekezdése alapján a Bíróság egyébiránt fenntartotta a kérdést előterjesztő bíróság által biztosított névtelenséget.

33. 2015. május 18-án az alapeljárás alperese arról tájékoztatta a bíróságot, hogy elismeri és elfogadja a kérdést előterjesztő bíróság joghatóságát, erről azonban láthatólag nem tájékoztatta sem a kérdést előterjesztő bíróságot, sem a francia bíróságot. A Bíróság 2015. május 21-i levelével ezt az információt továbbította a kérdést előterjesztő bíróságnak, valamint az alapeljárás felperesének.

34. Az alapeljárás felperese, az Egyesült Királyság Kormánya és az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket nyújtott be a Bírósághoz. Az alapeljárás felperese és a Bizottság meghallgatására a 2015. június 1-jén tartott tárgyaláson került sor.

IV – **A Bíróság elé terjesztett észrevételek**

A – *Az alapeljárás felperesének észrevételei*

35. Az alapeljárás felperese úgy nyilatkozik, hogy osztja a kérdést előterjesztő bíróság következtetéseit, és àtveszi őket. Utóbbihoz hasonlóan helyteleníti mindenekelőtt azt az anomáliát, hogy a házasság felbontása és a házassági vagyonjogi ügyek tekintetében joghatósággal rendelkező bíróság nem utalhatja vissza az ügyet egy megfelelőbb helyen lévő bíróság elé a *forum non conveniens* elve alapján,

6 — HL L 351., 1. o.

7 — C-111/01, EU:C:2003:257, 27. pont.

ellentétben a szülői felelősségre vonatkozó ügyekkel,[8] illetve a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012 rendelet[9] által jelenleg a polgári és kereskedelmi ügyekre vonatkozóan előírtakkal ellentétben.

36. Rámutat a visszaélés lehetőségére is: az alapeljárásban megállapítható jellegzetes visszaélésre, amely a 2201/2003 rendelet 19. cikkében foglalt perfüggőségi szabályok alkalmazásából ered, mivel az eljárást indító fél nem köteles lépéseket tenni annak érdekében, hogy az eljárás előrehaladjon. Végül sajnálja, hogy az Európai Unión belüli időzónák nehezítő és hátrányosan megkülönböztető hatást fejtenek ki, mivel a keletebbre található fél mindig abszolút értékű időelőnyben lesz a nyugatabbra lévőhöz képest ahhoz, hogy elsőként indíthasson eljárást.

37. Az alapeljárás felperese egyébiránt lényegében arra hivatkozik, hogy a 2201/2003 rendelet 19. cikke nem értelmezhető úgy – hacsak nem az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény 6. cikkének megsértésével –, hogy a joghatóság megállapítására sor kerül abban az esetben, ha olyan bírósági eljárást indítottak előtte, amely az eljárást kezdeményező fél tétlensége miatt szűnt meg. Bár e rendelet kétségkívül lehetővé teszi házasság felbontásával kapcsolatos ügyekben a joghatósággal rendelkező bíróság megválasztását, azt nem engedheti meg, hogy az egyik fél a másik fél számára hátrányos bírói fórumot válasszon, és késleltesse vagy teljességgel elkerülje az általa kezdeményezett eljárás rendezését.

38. E tekintetben hangsúlyozza, hogy vagy arra kényszerül, hogy külföldön pereskedjen, olyan bíróság előtt, amelynek területén egyik fél sem tartózkodik, és amely számára az eredmény valószínűségét tekintve előnytelen, vagy pedig meg lesz fosztva a jogorvoslati lehetőségektől mindaddig, amíg az alperes fenntartatja a Franciaországban indított eljárást és akadályozza más eljárás megindítását.

39. Az alapeljárás felperese a továbbiakban kifejti, hogy a 2201/2003 rendelet célja és általános felépítése alapján az azon bíróságnak adott elsőbbségi joghatóságnak, amelyhez elsőként fordultak, feltétele az eljárást indító fél azon kötelezettsége, hogy a jogvita rendezése érdekében megfelelő gondossággal és gyorsasággal előmozdítsa az eljárást. E tekintetben analógia útján a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet[10] 9. cikkére és az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet[11] 14. cikkére hivatkozik.

40. Az alapeljárás felperese végül előadja, hogy a józan ész és a természetes igazságérzet, valamint a francia bíróságok és a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján csak akkor lehet a joghatóságot megállapítottnak tekinteni a 2201/2003 rendelet 19. cikke értelmében, ha a kérelmező jóhiszeműen jár el az eljárás rendezés irányába történő előmozdítása érdekében. A Cour de cassation (semmítőszék) (Franciaország) 2013. június 26-án hozott ítéletében[12] kimondta, hogy a keresetlevél csak akkor minősül eljárást megindító iratnak, ha utána idézésre is sor kerül. Mivel az alapeljárásban az alapeljárás alperese nem idéztette be az alapeljárás felperesét, ez azt vonta maga után, hogy a franciaországi eljárás megindítása a 2201/2003 rendelet 19. cikke szerinti joghatóság megállapítása vonatkozásában megszűnt. A Bíróság egyébként megerősítette, hogy bizonyos körülmények között,

8 — Lásd a 2201/2003 rendelet 15. cikkét.

9 — Lásd a (33) és (34) preambulumbekezdést és a 32–34. cikket.

10 — HL L 7., 1. o.

11 — HL L 201., 107. o..

12 — Cour de cassation, első polgári tanács, 2013. június 26-i ítélet, 12-24001. sz. fellebbezés (ECLI:FR:CCASS:2013:C100695).

amennyiben az a bíróság, amelyhez a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyben később fordultak, a hozzá forduló féltől való tájékozódásra irányuló erőfeszítései ellenére nem rendelkezik olyan információval, amely alapján megítélhető lenne a perfüggőség, a feltett kérdésekre adandó válaszok beérkezésére vonatkozó ésszerű várakozási idő elteltét követően köteles folytatni a kérelem vizsgálatát.[13]

41. Az alapeljárás felperese a tárgyaláson az Egyesült Királyság írásbeli észrevételeire válaszul pontosította, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket elfogadhatónak kell nyilvánítani. Hangsúlyozza, hogy igaz, hogy az Egyesült Királyságban a perfüggőséget a bírósághoz fordulás időpontjában, nem pedig a határozathozatal időpontjában kell megítélni. Ebből azt a következtetést vonja le, hogy különösen fontos, hogy a Bíróság a kérdésekről határozzon, és kimondja, hogy azt az időpontot kell figyelembe venni, amikor a kérdést előterjesztő bírósághoz fordultak, azaz a jelen ügyben 2014. június 13-át, és hogy a francia bíróság – amely előtt az alapeljárás alperese 2014. június 17-én nyújtotta be a házassági bontókeresetet – volt az a bíróság, amelyhez később fordultak.

42. Arra is hivatkozik, hogy azon bíróságnak, amelyhez később fordultak, a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (3) bekezdése alapján fennálló azon kötelezettsége, hogy megállapítsa saját joghatóságának hiányát, nem jelenti annak kinyilvánítását, hogy e bíróság egyáltalán nem rendelkezik joghatósággal, e megállapítás ugyanis csupán felfüggesztő hatályú, és lehetővé teszi a később indított eljárás folytatását abban az esetben, ha az elsőként indított eljárás – ahogyan az alapeljárásban is – megszűnik.

B – *Az Egyesült Királyság észrevételei*

43. Az Egyesült Királyság elsődlegesen úgy ítéli meg, hogy a Bíróságnak nem kell határoznia a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről.

44. E tekintetben arra hivatkozik, hogy a polgári perrendtartás 1113. cikke értelmében az alapeljárás alperese által a francia bíróság előtt indított különválás iránti eljárás 2014. június 17-én korán reggel megszűnt, és így a kérdést előterjesztő bíróságot – amely előtt az alapeljárás felperese 2014. június 13-án házassági bontópert indított – „azon bíróságnak” kell tekinteni, „amelyhez elsőként fordultak”, és nem „annak a bíróságnak, amelyhez később fordultak”, mivel e tekintetben nem változtat a helyzeten az a körülmény, hogy az alapeljárás alperese 2014. június 17-én reggel 8 óra 20 perckor Franciaországban házassági bontókeresetet nyújtott be.

45. Ez az álláspont megfelel a 2201/2003 rendelet 19. cikkében meghatározott perfüggőségi szabályok céljának[14] (amely azon veszély elkerülésére irányul, hogy különböző bíróságok előtt indult párhuzamos eljárásokban egymással összeegyeztethetetlen határozatokat hozzanak), és a Bíróság ítélkezési gyakorlatának is.

46. Az Egyesült Királyság Kormánya mindazonáltal megvizsgálja az előzetes döntéshozatalra előterjesztett két kérdést.

47. Az Egyesült Királyság Kormánya először is arra hivatkozik, hogy az első kérdés, amely arra irányul, hogy sor került-e a 2201/2003 rendelet 19. cikke értelmében a francia bíróság joghatóságának megállapítására, csak akkor merül fel, ha a kérdést előterjesztő bíróságot kell tekinteni a „azon bíróságnak, amelyhez később fordultak”. Emlékeztet rá, hogy a Bíróság már kimondta, hogy e rendelkezést[15] – a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról

13 — Lásd: Purrucker-ítélet (C-296/10, EU:C:2010:665, 86. pont).

14 — Lásd: C-ítélet (C-376/14 PPU, EU:C:2014:2268) és Szpunar főtanácsnoknak a C-ügyre vonatkozó állásfoglalása (C-376/14 PPU, EU:C:2014:2275, 58–60. pont).

15 — Lásd: Purrucker-ítélet (C-296/10, EU:C:2010:665, 64. és 66. pont).

szóló, 1968. szeptember 27-i Brüsszeli Egyezményben [16] és a 44/2001 rendeletben [17] foglalt megfelelő rendelkezésekhez hasonlóan – teleologikusan kell értelmezni, figyelembe véve a 2210/2003 rendelettel kitűzött célokat, amelyek annak elkerülésére irányulnak, hogy a különböző tagállamok bíróságai előtt párhuzamos eljárások legyenek folyamatban, és ebből egymással összeegyeztethetetlen határozatok következzenek.

48. Azonban míg a francia bíróság joghatósága egy meghatározott időpontban megállapításra került, ez már nem állt fenn akkor, amikor a Franciaországban indított különválás iránti eljárás megszűnt. A kérdést előterjesztő bíróságnak ezért azt kellene megállapítania, hogy valójában nem áll fenn perfüggőség. Ezzel a megoldással biztosítható a 2201/2003 rendelet 19. cikkében foglalt azon cél elérése, amely az egymással összeegyeztethetetlen határozatok elkerülésére, és ezáltal a jogbiztonság biztosítására irányul, és amely egyúttal arra is kötelezi a kérelmezőt, hogy az eljárás előmozdítása érdekében járjon el, amennyiben az eljárás lefolytatására határidők vonatkoznak, és az eljárás időmúlás folytán megszűnik.

49. Az Egyesült Királyság Kormánya a második kérdésre azt a választ javasolja, hogy a Bíróság lényegében azt mondja ki, hogy a 2201/2003 rendelet 19. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a „megállapítása” szó megköveteli, hogy az első eljárást – így a jelen ügyben az alapeljárás alperese által megindított különválás iránti eljárást – megindító fél a megfelelő gondossággal járjon el az eljárás rendezés irányába történő előmozdítása érdekében.

50. E tekintetben arra hivatkozik, hogy a 2201/2003 rendeletben foglalt perfüggőségi szabályok céljára, amely a különböző bíróságok előtt indult párhuzamos eljárások és az egymással összeegyeztethetetlen határozatok elkerülésére irányul, úgy kell tekinteni, mint amely megkönnyíti a jogvita rendezés irányába történő alakulását, nem pedig akadályozza azt, ami következésképpen azt jelenti, hogy a felek az eljárás előmozdítása érdekében járnak el.

51. Ezért az a kérdés, hogy a felperes megfelelő gondossággal járt-e el az általa indított eljárás előmozdítása érdekében, vagy csupán hagyta, hogy az eljárás időmúlás folytán megszűnjön, mérvadó szempont annak megítélésekor, hogy sor került-e a 2001/2003 rendelet 19. cikke értelmében azon bíróság joghatóságának megállapítására, amelyhez fordult. Minden ezzel ellentétes megoldás zsákutcához vezethet, mivel akadályozza a jogvita rendezését, és megfosztja az alperest az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikke értelmében vett, a tisztességes, nyilvános és ésszerű időn belüli tárgyaláshoz való jogától.

C – *A Bizottság észrevételei*

52. A Bizottság először felhívja a figyelmet arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések két feltevésen alapulnak, amely közül az egyik igaz, a másik hamis.

53. Elsőként kiemeli, hogy a kérdést előterjesztő bíróság abból az elvből indul ki, hogy egy Franciaországban indított, különválás iránti bírósági eljárás a 2201/2003 rendelet 19. cikke alapján akadályozza egy másik tagállamban indított házassági bontóper megindítását; ezt a feltevést a Bizottság helyesnek tekinti.

16 — HL 1972, L 299., 32. o.; a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény. Lásd: Gasser-ítélet (C-116/02, EU:C:2003:657, 41. pont); Mærsk Olie & Gas ítélet (C-39/02, EU:C:2004:615).

17 — Lásd: Cartier parfums-lunettes és Axa Corporate Solutions assurances ítélet (C-1/13, EU:C:2014:109, 40. pont).

54. Rámutat azonban arra, hogy e rendelkezés szövege nem foglalja feltétlenül magában ezt a következtetést. Ez a rendelkezés ugyanis mindenekelőtt úgy értelmezhető, hogy egy különválás iránti eljárás megindítása csak egy másik különválás iránti eljárásnak képezi akadályát, egy házassági bontópernek azonban nem. Úgy is értelmezhető viszont, hogy minden, házassági ügyekben indult párhuzamos eljárásnak akadályát képezi.

55. Mindazonáltal úgy véli, hogy a második értelmezési javaslat az igaz, mivel a 2201/2003 rendelet 19. cikke nem követeli meg azt, hogy a párhuzamos eljárásoknak ugyanaz legyen a tárgya és a jogalapja, hanem csak azt, hogy ugyanazon felek között induljon. Egyébiránt a perfüggőségi szabálynak annak elkerülése a célja, hogy a különböző tagállamok bíróságai ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatokat, ami miatt a 2201/2003 rendelet 22. cikkének d) pontja értelmében e határozatok később nem ismerhetők el. Végül ez a megoldás a helytálló különösen abban az esetben, amikor szoros kapcsolat áll fenn a különválás iránti kérelmek és a házasság felbontása iránti kérelmek között.

56. Másodikként azt emeli ki, hogy a kérdést előterjesztő bíróság abból – a Bizottság által tévesnek tartott – tézisből indul ki, hogy a perfüggőséget abban az időpontban kell megvizsgálni, amikor a bontókeresetet megindították előtte (a jelen esetben 2014. június 13-án), nem pedig abban az időpontban, amikor megvizsgálta azt a kérdést, hogy fel kell-e függesztnie az eljárást (a jelen esetben 2014. október 9-én).

57. A perfüggőségi szabály célja ugyanis – a *prior temporis* elvének szigorú alkalmazása révén – annak megelőzése, hogy házassági ügyekben párhuzamos eljárások induljanak, és annak a veszélynek a kizárása, hogy a különböző tagállamokban összeegyeztethetetlen határozatokat hozzanak. E szabály nem gátolja meg a feleket abban, hogy különböző tagállamok bíróságaihoz forduljanak, csupán azt követeli meg, hogy az a bíróság, amelyhez később fordultak, felfüggessze az eljárását és adott esetben megállapítsa joghatóságának hiányát.

58. A Bizottság úgy véli, hogy olyan helyzetben, mint amilyen az alapeljárásban fennáll – amelyben egy tagállami bíróság előtt eljárás van folyamatban, miközben egy második tagállam bíróságához fordulnak, de amelyben az első tagállamban indított eljárás megszűnik abban az időpontban, amikor a második tagállamban indított eljárás törlése iránt nyújtanak be kérelmet –, a perfüggőség értékelése szempontjából az minősül releváns időpontnak, amikor a második tagállamban megkeresett bíróság a 2201/2003 rendelet 19. cikkét alkalmazva arról határoz, hogy fel kell-e függesztenie az eljárást és adott esetben meg kell-e állapítania saját joghatóságának hiányát. Ezt az értelmezést erősíti meg a rendelet 19. cikkének szövege, általános felépítése és célja is.

59. Az adott ügyben abban az időpontban, amikor a kérdést előterjesztő bíróság arról a kérdésről határozott, hogy fel kell-e függesztenie az alapeljárás felperese által indított házassági bontópert, nevezetesen 2014. október 9-én, már nem állt fenn párhuzamos eljárás Franciaországban, mivel a különválás iránti eljárás 2014. június 16-án megszűnt, és ezért az egymással összeegyeztethetetlen határozatok veszélye sem állt fenn. Az a körülmény, hogy az alapeljárás alperese 2014. június 17-én kora reggel házassági bontókeresetet nyújtott be Franciaországban, nem releváns, mert ebben az időpontban eljárás volt folyamatban az Egyesült Királyságban, és ezért fennállt a perfüggőség.

60. E körülmények között a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy nem szükséges megválaszolni a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdéseket, és csupán másodlagosan indítványoz választ, az 1.a) és a 2. kérdést együttesen vizsgálva.

61. Mindenekelőtt kifejti, hogy a „joghatóság megállapítása” kifejezés jelentésének értelemszerűen kapcsolódnia kell ahhoz a vizsgálathoz, amelyet az eljáró bíróság a 2201/2003 rendelet alapján a joghatóságára és a megkeresésnek a saját nemzeti joga szerinti érvényességére vonatkozóan végez.

62. A Bizottság – miután úgy vélte, hogy a 44/2001 rendelet 27. cikkének (2) bekezdésére vonatkozó ítélkezési gyakorlat használható a 2201/2003 rendelet 19. cikkének értelmezése szempontjából – emlékeztet arra, hogy a Bíróság a Cartier parfums-lunettes és Axa Corporate Solutions assurances [18] ítéletében kimondta, hogy „az elsőként eljáró bíróság joghatóságát […] megállapítottnak kell tekinteni, amennyiben e bíróság nem állapította meg hivatalból joghatóságának hiányát, és a joghatóságot egyik fél sem vitatta korábban, vagy azon álláspont előterjesztésének időpontjáig, amely a nemzeti eljárásjog értelmében az említett bíróság előtt előadott első érdemi védekezésnek tekintendő”.

63. Márpedig az alapeljárásban aligha férhet hozzá kétség, hogy a 2011. december 15-én a békítés eredménytelenségére vonatkozó végzést meghozó francia bíróság joghatósága ezen ítélkezési gyakorlat értelmében már az eljárás elején megállapítást nyert. Egyrészt ez a bíróság engedélyezte a kérelmet, másrészt az alapeljárás felperese részt vett az eljárásban, mivel ideiglenes intézkedés iránti kérelmet nyújthatott be, és sem első, sem másodfokon nem támadta meg a francia bíróság joghatóságát.

64. A Bizottság ezt követően úgy véli, hogy a 2201/2003 rendelet 19. cikke nem ír elő azon bíróság előtt indított eljárás felperese számára, amelyhez elsőként fordultak, arra irányuló kötelezettséget, hogy az eljárást megfelelő gondossággal és gyorsasággal mozdítsa elő. Az általa legalkalmasabbnak ítélt módon, az alkalmazandó nemzeti jogszabályokat betartva járhat el, és az eljáró bíróság feladata biztosítani e jogszabályok alkalmazását, adott esetben pedig a rosszhiszemű vagy visszaélésszerű magatartások szankcionálását.

65. A tagállami bíróságoknak mindenképpen lehetetlen volna azt megállapítaniuk, hogy visszaélést jelez-e, ha egy másik tagállam bírósága előtt indított eljárás nem halad előre. A Bizottság e tekintetben megjegyzi, hogy – miként ez a Cour de cassation 2014. február 10-i véleményéből is kitűnik – az alapeljárás felperese nemcsak különválás iránti eljárásra, hanem bontóperre is beidéztethette volna az alapeljárás alperesét.

66. A Bizottság úgy véli, hogy a 2201/2003 rendelet 19. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azon bíróság joghatóságának megállapítása, amelyhez elsőként fordultak, nem szűnik meg attól, hogy a felperes az előtte indított eljárásban nem tesz semmit annak érdekében, hogy az eljárást a megkövetelt gondossággal és gyorsasággal a rendezés irányába előmozdítsa.

V – **Elemzés**

A – *Előzetes észrevételek*

67. Az alapeljárásban szereplő tényállás pontos jellemzőinek és a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések egyediségének felméréséhez célszerű – a szükséges fenntartások mellett – a francia jognak a különválás és házasságfelbontás iránti eljárásokra vonatkozó sajátosságai bemutatásával kezdeni.

1. A különválás és házasságfelbontás iránti eljárások sajátosságai Franciaországban

68. Ahogyan Bernard de la Gâtinais, a Cour de cassation első ügyésze a Cour de cassation 2014. február 10-i, a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott véleményére [19] vonatkozó indítványában kifejtette, a különválást régóta „katolikus válásnak” tekintik, mivel „fő hatása a házastársak különválásának jogi megállapítása és ennek emberi és anyagi következményeinek rendezése, a házastársi kötelék meghagyása mellett”. Következésképpen, míg a házasságfelbontás lehetséges

18 — C-1/13, EU:C:2014:109, 45. pont.

19 — 13/70007. sz. fellebbezés (ECLI:FR:CCASS:2014:AV15001), a továbbiakban: 2014. február 10-i vélemény.

hatásainál fogva magában foglalja a különválást, utóbbi nem tartalmazza a házasságfelbontás lényeges elemét: a házastársi kötelék megszakadását. Ezen egyszerű okkal magyarázható a polgári perrendtartás 1076. cikkében rögzített elv, miszerint a házasságfelbontás iránti kérelem átalakítható különválás iránti kérelemmé, míg ennek fordítottja nem lehetséges.

69. Ez utóbbi rendelkezés – miként erre a kérdést előterjesztő bíróság rámutatott – úgy rendelkezik, hogy a különválás iránti kérelmet benyújtó fél nem alakíthatja át kérelmét házasságfelbontás iránti kérelemmé [20], és bizonyos értelemben be van börtönözve az általa indított eljárásba. Így, abban az esetben, amikor az a bíróság, amelyhez különválás iránti kérelemmel fordultak – ahogyan az alapeljárásban is –, végzést hozott a békítés eredménytelenségéről, amelyben engedélyezte a házastársaknak, hogy különválás iránti eljárást indítsanak, a kérelmezőnek csupán két választási lehetősége marad. Dönthet először is a különválás mellett, tehát az eljárás lefolytatása és az alperesnek a különválási perbe való beidéztetése mellett, amire a polgári perrendtartás 1113. cikke alapján egyedül ő jogosult a békítés eredménytelenségére vonatkozó végzést követő három hónapon belül. Le is mondhat azonban a különválásról valamilyen okból, így például a bontóper javára: ebben az esetben eláll a különválás iránti keresettől, a házassági bontókereset elfogadhatóságának pedig az elállás elfogadása és véglegessége a feltétele. [21]

70. A különválás iránti eljárásban az alperes azonban a polgári perrendtartás 1113. cikkében foglalt három hónapos határidő letelte után nemcsak pótolni tudja a kérelmező mulasztását oly módon, hogy maga is különválás iránti kérelmet nyújt be, hanem bontópert is indíthat, mivel a viszontkereset a polgári perrendtartás 1076., 1111. és 1113. cikkére tekintettel elfogadható. [22]

71. Ilyen jogszabályi háttérbe [23] kell elhelyezni az alapeljárás főbb eseményeit és a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket.

2. Az alapeljárás sajátosságai

72. Megállapítást nyert, és nem képezi vita tárgyát, hogy mivel az alapeljárás felperese és alperese francia állampolgárok, az a bíróság, amelyhez utóbbi különválási kérelemmel fordult, joghatósággal rendelkezett a kérelem tekintetében a 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján, és hasonlóképpen a 2014. június 17-én az utóbbi által benyújtott bontókereset tekintetében is. Az is megállapítható, hogy mivel a házastársak szokásos tartózkodási helye az Egyesült Királyságban volt, a 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja alapján e tagállam bíróságai is rendelkeznek joghatósággal a házasság felbontására.

73. Az is bizonyos, hogy mivel az alapeljárás alperese fordult elsőként – a jelen esetben 2011. március 30-án – különválás iránti kérelemmel francia bírósághoz, az Egyesült Királyság bíróságát, amelyhez az alapeljárás felperese 2011. május 24-én fordult házassági bontókeresettel, másodikként keresték meg, és ezért a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (1) bekezdése alapján a francia bíróság joghatóságának megállapításáig fel kellett függesztenie az eljárást.

20 — Lásd: Bernard de la Gâtinais 2014. február 10-i véleményre vonatkozó indítványa és a Cour de cassation hivatkozott ítélkezési gyakorlata.

21 — Lásd: Watine-Drouin, C.: Séparation de corps, causes, procédure, effets, JurisClasseur Notarial, 5. és 34. sz. füzet, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

22 — Lásd a 2014. február 10-i véleményt és Bernard de la Gâtinais indítványát.

23 — E tekintetben rá kell mutatni arra, hogy – ahogyan ezt az alapeljárás felperese is ismertette – a Cour de cassation helybenhagyott egy Cour d'appel (fellebbviteli bíróság) által hozott ítéletet, amelyben az kimondta, hogy a 2201/2003 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának és 16. cikkének megfelelően „házassági ügyekben a bírósághoz fordulásra rendes esetben a keresetlevél benyújtásának napján kerül sor, feltéve hogy azt bontóperre szóló idézés követi"; lásd: Cour de cassation, első polgári tanács, 2013. június 26-i ítélet, 12-24001. sz. fellebbezés (ECLI:FR:CCASS:2013:C100695). Igaz, hogy a 2201/2003 rendelet ezen értelmezése – amennyiben a Bíróság is megerősíti – alkalmas az alapjogvitában felmerült probléma megoldására, a Bíróság elé terjesztett kérdések ugyanakkor nem a francia bírósághoz fordulás „szabályos jellegére", hanem – ahogyan a következő fejtegetésekben látni fogjuk – a „joghatóság megállapításának" a 2201/2003 rendelet 19. cikke értelmében vett fogalmára és az „elsőként megkeresett bíróságnak" a rendelet 16. cikke értelmében vett fogalmára vonatkoznak.

74. Végül az is kétségtelen, hogy a francia bíróság, amelyhez elsőként fordultak, a békítés eredménytelenségére vonatkozóan 2011. december 15-én hozott végzésben megállapította joghatóságát az alapeljárás alperese által benyújtott különválás iránti kérelem elbírálására, és egyidejűleg felhívta a feleket a különválás iránti eljárás megindítására. Következésképpen a High Court of Justice a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (3) bekezdése alapján – miként ez az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik – az alapeljárás felperesének házasságfelbontás iránti kérelmét az utóbbi beleegyezésével 2012. november 7-én elutasította.

75. Ebből következően az alapeljárás legalábbis ezen első szakaszában a 2201/2003 rendelet 19. cikkében megállapított perfüggőségi szabályok tiszteletben tartása mellett folyt le.

76. Hangsúlyozni kell – ahogyan erre a Bizottság is felhívta a figyelmet, és ez nem volt vita tárgya sem – különösen azt, hogy az e rendelkezés [24] értelmében vett perfüggőség áll fenn abban az esetben, ha az egyik tagállamban házasságfelbontás iránti kérelmet, és ezzel párhuzamosan egy másik tagállamban különválás iránti kérelmet nyújtanak be, mivel e rendelkezés csak a felek azonosságát követeli meg, nem pedig kérelmek tárgyának és a jogalapjának szigorú értelemben vett azonosságát. [25]

77. Az alapeljárás és a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések azonban nem az alapeljárás lefolytatásának ezen első szakaszára vonatkoznak, hanem egy második szakaszra, amely kevéssel a polgári perrendtartás 1113. cikkében foglalt 30 hónapos határidő lejárta előtt kezdődik, azon szakasz befejeződésekor, hogy a francia bíróság által a békítés eredménytelenségére vonatkozóan elfogadott végzés hatályát veszti.

78. Ahogyan ugyanis az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból is kitűnik, az alapeljárás felperese e határidő 2014. június 6-i lejárta előtt nem sokkal annak előzetes megállapítását kérte a High Court of Justice-tól, hogy a házassági bontókeresetét el fogja fogadni. [26] Ezt a kérelmet a kérdést előterjesztő bíróság „leleményesnek” találta, túlságosan újszerű jellege miatt mégis elutasította. Az alapeljárás felperese pedig 2014. június 13-án házassági bontókeresettel fordult a kérdést előterjesztő bírósághoz.

79. E tekintetben rá kell mutatni arra, hogy a 2014. június 6-án benyújtott bontókeresetet – a 2014. június 6-i, különböző tárgyú kérelemtől eltérően – a kérdést előterjesztő bíróság formailag nem utasította el, és erre vonatkozóan nem szolgált magyarázattal. A kérdést előterjesztő bíróság nem közölte konkrétan azt, hogy szerinte az Egyesült Királyság jogára és a 2201/2003 rendelet 16. cikkére tekintettel jogszerűen fordultak-e hozzá.

80. Ettől függetlenül az alapeljárás felperese által 2014. június 13-án benyújtott bontókereset képezi azon eljárás alapját, amely arra indította a High Court of Justice-t, hogy az alapügyben előzetes döntéshozatal iránt a Bírósághoz forduljon, mivel az alapeljárás alperese arra hívta fel, hogy a keresetet a 2201/2003 rendelet 19. cikke alapján utasítsa el amiatt, hogy a különválás iránti eljárás 2014. június 13-án még folyamatban volt, és eljárással kapcsolatos visszaélést jelentett be.

24 — Meg kell azonban jegyezni, hogy a Bíróságnak még nem nyílott alkalma értelmezni ezt a rendelkezést.

25 — Emlékeztetni kell arra, hogy a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (1) bekezdése lényegében átveszi a házassági ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, az Európai Unióról szóló szerződés K.3. cikke alapján létrehozott, 1998. május 28-án Brüsszelben aláírt egyezmény (HL C 221., 1998. július 16., 2. o.; a továbbiakban: 1998. május 28-i Brüsszeli Egyezmény) 11. cikkének (2) bekezdését, amely az „álperfüggőség” eseteinek kezelésére hivatott, újító jellegű rendelkezésként jelentkezett, és arra irányult, hogy „figyelembe vegye a tagállamok jogrendjei közötti, abból eredő sajátos eltéréseket, hogy nem mindegyikükben elfogadott a különválás, a házasságfelbontás és a házasság érvénytelenítésének intézménye”. Lásd az Alegría Borrás által megszövegezett és a Tanács által 1998. május 28-án jóváhagyott, az Európai Unióról szóló Szerződés K.3. cikke alapján, a házassági ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló egyezményhez készült magyarázó jelentés (HL 221., 27. o.) 54. pontját. Lásd még a házassági ügyekben és a házastársaknak a közös gyermekkel kapcsolatos szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. május 29-i 1347/2000/EK tanácsi rendelet (HL L 160., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 209. o.) elfogadásához vezető bizottsági javaslatot (COM(1999) 220 végleges), amelyre a 2201/2003 rendelet elfogadásához vezető bizottsági javaslat (COM(2002) 222 végleges) hivatkozik.

26 — Lásd e tekintetben a jelen indítvány 21. pontját.

81. Ebben a sajátos összefüggésben nyújtották be ezt a keresetet, ami magyarázatot ad a Bíróság elé terjesztett és általa most eldöntendő előzetes döntéshozatali kérdések legalábbis különös szövegére.

3. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések sajátossága

82. A kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett két kérdés szorosan kapcsolódik egymáshoz, mivel a szövegük alapján kifejezetten a „joghatóság megállapításának" a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (1) és (3) bekezdése értelmében vett fogalmára vonatkoznak.

83. A kérdést előterjesztő bíróság első kérdése lényegében arra irányul, hogy a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (1) és (3) bekezdésében foglalt rendelkezéseket úgy kell-e értelmezni, hogy azon tagállami bíróság joghatóságának „megállapítása", amelyhez elsőként fordultak különválás iránti kérelemmel, bekövetkezik-e az alábbiakban ismertett körülmények között:

– a különválás iránti eljárás felperese, aki jogszabályban előírt 30 hónapos határidőn belül kérelmet nyújthat be a különválási eljárás alperese ellen, nem nyújt be kérelmet e határidőn belül, inkább kivárja az említett eljárás megszűnését, hogy aztán ugyanazon bíróság előtt új bontópert indítson;

– a különválás iránti eljárás igen rövid idővel azután megszűnik, hogy egy másik tagállamban bontópert indítanak, és

– a különválás iránti eljárás felperese az időeltolódás miatt az alperest megelőzve még bontópert tud indítani.

84. A második kérdése arra irányul, hogy úgy kell-e értelmezni a 2201/2003 rendelet 19. cikkét és különösen a „megállapítása" szót, hogy az arra kötelezi a valamely tagállam bírósága előtt különválás iránti eljárást indító felet, hogy megfelelő gondossággal és gyorsasággal járjon el ezen eljárásnak a rendezés irányába előmozdítása érdekében.

85. A második kérdés több okból is csupán az első kérdés átfogalmazásának tekinthető, mivel a kérdést előterjesztő bíróság annak végleges és érdemi eldöntését kéri, hogy fennáll-e a 2201/2203 rendelet 19. cikkének (1) és (3) bekezdése értelmében azon tagállami bíróság joghatósága, amelyhez a különválás iránti kérelemmel elsőként fordultak, abban az esetben, ha a felperes az eljárás lefolytatása érdekében egyáltalán nem tanúsít gondosságot.

86. Ettől függetlenül a kérdést előterjesztő bíróság érdeklődése kizárólag arra irányul, hogy a 2201/2003 rendeletet úgy kell-e értelmezni, hogy a francia bíróság joghatóságát – amelynek megállapítására az alapeljárás alperese által 2011. március 30-án benyújtott különválás iránti kérelem tekintetében az említett rendelet 19. cikke értelmében szabályszerűen sor került – „továbbra is" megállapítottnak kell tekinteni az alapeljárásban fennálló körülmények között, és ezért fel kell-e függesztenie az eljárást, adott esetben pedig le kell-e mondania a joghatóságáról a francia bíróság javára az előtte az alapeljárás felperese által 2014. június 13-án indított bontóperrel összefüggésben.

87. Ahhoz azonban, hogy erre a kérdésre választ kapjunk, először is azt kell eldönteni, hogy az alapeljárás felperese által 2014. június 13-án házasságfelbontás iránti kérelemmel megkeresett, kérdést előterjesztő bíróság, illetve az alapeljárás alperese által 2014. június 17-én házassági bontókeresettel megkeresett francia bíróság közül melyik bíróságot kell „azon bíróságnak" tekinteni, „amelyhez elsőként fordultak" a 2201/2003 rendelet 19. cikke értelmében, az alapügyre jellemző sajátos körülmények között, amelyek alapján a Franciaországban indított különválás iránti eljárás megszűnése e két időpont közé esett.

88. A kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket ezért egyrészt együttesen kell megvizsgálni, másrészt ki kell bővíteni és át kell fogalmazni oly módon, hogy a 2201/2003 rendelet 16. cikkére is vonatkozzanak.

89. Következésképpen úgy vélem, hogy a kérdést előterjesztő bíróság számára az alapeljárásban való ítélethozatalhoz szükséges információk megadása szempontjából a Bíróság által megválaszolandó fő kérdést a következőképpen lehet megfogalmazni:

„Úgy kell-e értelmezni a 2201/2003 rendelet 16. és 19. cikkét, hogy olyan körülmények fennállása mellett, mint amilyenek az alapeljárásban szerepelnek, azaz:

– ha az első tagállam bírósága előtt indított különválás iránti eljárás megszűnt, és

– egymással párhuzamosan két házassági bontókeresetet nyújtottak be, az elsőt egy másik tagállam bírósága előtt, röviddel a különválás iránti eljárás megszűnésének időpontja előtt, a másodikat pedig az első tagállam bírósága előtt, röviddel a megszűnés időpontja után,

akkor fennáll-e az első tagállam bíróságának a házassági bontókeresetre vonatkozó joghatósága?”

B – *A 2201/2003 rendelet 16. és 19. cikkének értelmezéséről*

90. Jóllehet a Bíróságnak már volt alkalma értelmezni a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (2) bekezdését a szülői felelősséggel kapcsolatos perfüggőség vonatkozásában,[27] a rendelet 19. cikkének (1) és (3) bekezdésében, az 1347/2000 rendelet 11. cikkének (1) és (3) bekezdésében, illetve az 1998. május 28-i Brüsszeli Egyezmény 11. cikkének (1) és (3) bekezdésében foglalt rendelkezések értelmezésére még nem nyílt alkalma.

91. Volt már azonban alkalma a Bíróságnak olyan rendelkezések értelmezésére, amelyek ezeknek megfeleltethetők, ám más jogforrásban találhatók, így például a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló Brüsszeli Egyezmény 21. cikkének[28] és a 44/2001 rendelete 27. cikkének[29] értelmezésére, és ezért a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megválaszolásához megfelelően támaszkodhat erre az ítélkezési gyakorlatra.[30]

92. A jelen ügyben a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (1) és (3) bekezdésében foglalt rendelkezések előírják, hogy perfüggőség esetén az a bíróság, amelyhez később fordultak, azon bíróság joghatóságának megállapításáig, amelyhez elsőként fordultak, hivatalból felfüggeszti az eljárást, és adott esetben ennek javára megállapítja saját joghatóságának hiányát.

27 — Lásd: Purrucker-ítélet (C-296/10, EU:C:2010:665, 64–86. pont).

28 — Lásd: Zelger-ítélet (129/83, EU:C:1984:215); Gubisch Maschinenfabrik ítélet (144/86, EU:C:1987:528); Overseas Union Insurance és társai ítélet (C-351/89, EU:C:1991:279); Tatry-ítélet (C-406/92, EU:C:1994:400); von Horn ítélet (C-163/95, EU:C:1997:472); Drouot assurances ítélet (C-351/96, EU:C:1998:242); Gantner Electronic ítélet (C-111/01, EU:C:2003:257); Gasser-ítélet (C-116/02, EU:C:2003:657); Mærsk Olie & Gas ítélet (C-39/02, EU:C:2004:615).

29 — Lásd különösen: Cartier parfums-lunettes és Axa Corporate Solutions assurances ítélet (C-1/13, EU:C:2014:109); Weber-ítélet (C-438/12, EU:C:2014:212)

30 — Lásd ebben az értelemben, ám a szülői felelősségre vonatkozó sajátosságok miatt szükséges fenntartásokkal Jääskinen főtanácsnok Purrucker-ítéletre vonatkozó indítványát (C-296/10, EU:C:2010:578, 95. és azt követő pontok); lásd még: Purrucker-ítélet (C-296/10, EU:C:2010:665, 64. és azt követő pontok).

93. Annak a tagállami bíróságnak, amelyhez például házassági bontókeresettel fordultak, hivatalból fel kell ezért függesztenie az eljárást, ha egy másik tagállam bíróságához korábban különválás iránti kérelemmel fordultak, például amíg ez utóbbi joghatósága megállapítást nem nyer. Miután ezt a joghatóságot megállapították, annak a bíróságnak, amelyhez később fordultak a házassági bontókeresettel, meg kell állapítania joghatósága hiányát azon bíróság javára, amelyhez a különválás iránti kérelemmel fordultak.

94. E rendelkezések tehát a Brüsszeli Egyezmény 21. cikkének mintájára olyan perfüggőségi eljárási szabályokat határoznak meg, amelyek egyértelműen és kizárólagosan a bírósághoz fordulás időrendi sorrendjén alapulnak. [31]

95. Az alapeljárásban fennálló körülmények között – mint ahogyan erre már rámutattam – az Egyesült Királyság bíróságának, amelyhez az alapeljárás felperese 2011. május 24-én házassági bontókeresettel fordult, a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (1) bekezdése alapján fel kell függesztenie az eljárást, majd a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (3) bekezdése alapján meg kell állapítania a joghatóságának hiányát, amit meg is tett.

96. A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések azonban nem az alapeljárás felperese által 2011. május 24-én, hanem 2014. június 13-án benyújtott házassági bontókeresetre vonatkoznak, mivel a szerinte felmerülő perfüggőségi probléma abból fakad, hogy 2011. március 30-án Franciaországban különválás iránti eljárást, majd 2014. június 17-én Franciaországban bontópert indítottak, és e két időpont között az Egyesült Királyságban házassági bontókeresetet nyújtottak be.

97. Márpedig szigorúan időrendi szempontból azt kell megállapítani, hogy bár az Egyesült Királyságban 2014. június 13-án indították meg a bontópert, a Franciaországban 2014. június 17-én indított bontópert megelőzően, a különválás iránt Franciaországban 2011. március 30-án indított eljárás még folyamatban volt abban az időpontban, amikor a bontópert megindították az Egyesült Királyságban.

98. Más szóval a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (1) és (3) bekezdésében foglalt rendelkezések önmagukban nem elegendőek az alapeljárásához hasonló olyan tényállásban felmerülő perfüggőségi probléma megoldásához, amelyet a franciaországi házasságfelbontási eljárás kettőssége jellemez, és amelyben két különböző tagállamban párhuzamosan indítanak bontópert, röviddel a különválás iránti eljárás megszűnése előtt, illetve közvetlenül utána.

99. Egyrészt ugyanis azt lehetne megállapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság 2014. június 13-án, amikor házassági bontókeresettel fordultak hozzá, még mindig azon bíróságnak minősült, illetve minősül, amelyhez később fordultak, ezért fel kellett volna függesztenie az eljárást és meg kellett volna állapítania joghatóságának hiányát, mivel a különválás iránti eljárás még folyamatban volt.

100. Másrészt viszont úgy is meg lehetne ítélni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság 2014. június 17-én, azaz abban az időpontban, amikor a francia bírósághoz házassági bontókeresettel fordultak, az a bíróság volt, amelyhez elsőként fordultak, mivel a különválás iránti eljárás megszűnt.

101. Következésképpen az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően az alapüggyel felvetett probléma megoldását a 2201/2003 rendelet általános felépítését és a rendelettel megállapított szabályok célját figyelembe véve kell keresni. [32]

31 — Lásd: Gasser-ítélet (C-116/02, EU:C:2003:657, 47. pont).

32 — Lásd: Gasser-ítélet (C-116/02, EU:C:2003:657, 70. pont); Cartier parfums-lunettes és Axa Corporate Solutions assurances (C-1/13, EU:C:2014:109, 33. pont).

102. Konkrétan úgy vélem, hogy a Bizottság arra irányuló javaslata, hogy a Bíróság határozza meg bírói fórumként azt az időpontot, amelyben a perfüggőséget vizsgálni kell, nem fogadható el, mivel az valójában tagadja a perfüggőség alapeljárásbeli fennállását. Megfelelőbbnek tűnik számomra az Egyesült Királyság Kormánya által ajánlott megközelítés, amely arra irányul, hogy a két bíróság közül, amelyekhez párhuzamosan fordultak házassági bontókeresettel, és amelyek mindegyike rendelkezik hatáskörrel az ügy elbírálására, melyiket kell az alapeljárásban fennálló körülmények mellett azon bíróságnak tekinteni, amelyhez elsőként fordultak.

103. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a perfüggőségre vonatkozó szabályok a megfelelő uniós igazságszolgáltatás biztosítása érdekében a különböző tagállamok bíróságai előtti párhuzamos eljárások és az azokból következő egymásnak ellentmondó határozatok elkerülésére irányulnak. [33]

104. A 2201/2003 rendelet e célkitűzést követve a 19. cikkében a perfüggőségi esetek megoldására a fentebb vizsgált időrendi eljárási szabályon alapuló, világos és hatékony mechanizmust írt elő, de 16. cikkében [34] meghatározta a „bírósághoz fordulás” fogalmát is.

105. Emlékeztetni kell arra, hogy a perfüggőségi szabályok alkalmazása szempontjából e rendelkezéssel összhangban a bírósághoz fordulás akkor következik be, amikor az eljárást megindító iratot a bíróság elé terjesztették, vagy amikor az eljárást megindító iratot a kézbesítéséért felelős hatóság megkapta, attól függően, hogy a tagállam melyik lehetőséget választja; a kérelmezőnek mindkét esetben kötelessége, hogy ne mulassza el megtenni azokat az intézkedéseket, amelyek megtételére az említett irattal kapcsolatban attól függően köteles, hogy az iratot az alperesnek kézbesítették vagy a bírósághoz benyújtották.

106. A 2201/2003 rendelet 16. cikke így tehát meghatározza a bírósághoz fordulás fogalmának mind eljárási, mind időbeli jellemzőit, és előírja, hogy az a tagállamokban alkalmazandó szabályoktól függetlenül mikor és milyen feltételek között következik be. [35] Tágabb értelemben az „azon bíróság, amelyhez elsőként fordultak” fogalmát önálló uniós jogi fogalomnak kell tekinteni. [36]

107. A 2201/2003 rendelet 16. cikkében foglalt rendelkezésekből kiindulva kell tehát meghatározni, hogy olyan helyzetben, mint amilyen az alapeljárásban fennáll, hogyan kell a 2201/2003 rendelet 19. cikkében megállapított perfüggőségi szabályt konkrétan alkalmazni oly módon, hogy az alkalmazása révén a minimumra lehessen csökkenteni a párhuzamos eljárások kockázatát, és elkerülhetővé váljon annak az időtartamnak a meghosszabbodása, amelyre azon bíróság, amelyhez később fordultak, felfüggesztette az eljárását. [37]

108. Következésképpen az elsőként eldöntendő probléma az, hogy megállapítható-e, hogy a kérdést előterjesztő bírósághoz 2014. június 13-án a 2201/2003 rendelet 16. cikke értelmében valóban „fordultak”.

33 — Lásd különösen a Brüsszeli Egyezményre vonatkozóan: Gasser-ítélet (C-116/02, EU:C:2003:657, 41. pont); és a 2201/2003 rendeletre vonatkozóan: Purrucker-ítélet (C-296/10, EU:C:2010:665, 64. pont).

34 — A 2201/2003 rendelet 16. cikke az 1347/2000 rendelet 11. cikkének (4) bekezdésében foglalt rendelkezéseket veszi át.

35 — Ahogyan erre Jääskinen főtanácsnok a Purrucker-ügyre vonatkozó állásfoglalásában (C-296/10, EU:C:2010:578, 98. pont) helyesen rámutatott. E tekintetben azt az álláspontot képviseli, hogy a jogalkotó megfordította a Bíróság által a Brüsszeli Egyezmény 21. cikkére vonatkozóan a Zelger-ítéletben (129/83, EU:C:1984:215, 16. pont) elfogadott álláspontot, amelyben a Bíróság kimondta, hogy „az egyezmény 21. cikkét úgy kell értelmezni, hogy »elsőként megkeresettnek« az a bíróság tekintendő, amely előtt először teljesültek a végleges perfüggőségre való következtetést lehetővé tevő feltételek, és e feltételeket az egyes érintett bíróságok nemzeti jogszabályai alapján kell mérlegelni”.

36 — Lásd Jääskinen főtanácsnoknak a Purrucker-ügyre vonatkozó állásfoglalását (C-296/10, EU:C:2010:578, 98. pont).

37 — Lásd a 44/2001 rendelet 27. cikkével való analógia útján: Cartier parfums-lunettes és Axa Corporate Solutions assurances ítélet (C-1/13, EU:C:2014:109, 38. és 41. pont).

109. Úgy tűnik, hogy igen. Az alapeljárás felperese ugyanis 2014. június 13-án nyújtotta be a házassági bontókeresetét a kérdést előterjesztő bíróság előtt, és az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban foglaltak alapján nem lehet azt állítani, hogy nem tette meg azokat az intézkedéseket, amelyek megtételére a 2201/2003 rendelet 16. cikke alapján köteles volt. Az e tekintetben szükséges végleges ellenőrzések azonban a kérdést előterjesztő bíróságra hárulnak.

110. Megjegyzendő egyébiránt, hogy szintén úgy tűnik, hogy az alapeljárás alperese a 2201/2003 rendelet 16. cikke értelmében a francia bírósághoz 2014. június 17-én házassági bontókeresettel „fordult”.

111. A 2201/2003 rendelet 19. cikkében rögzített időrendi eljárási szabály következésképpen azt követeli meg, hogy az alapeljárásban fennálló körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság minősüljön annak a bíróságnak, amelyhez elsőként fordultak házassági bontókeresettel, és ezért a francia bíróságnak – amelyhez később fordultak – kelljen felfüggesztenie az eljárást mindaddig, amíg a kérdést előterjesztő bíróság joghatóságát megállapítják, és adott esetben meg kelljen állapítania saját joghatósága hiányát.

112. Következésképpen, egyrészt a francia bíróságnak az alapeljárás alperese által kezdeményezett különválás iránti eljárásra vonatkozó joghatóságát az eljárás megszűnése miatt befejezettnek kell tekinteni, másrészt a kérdést előterjesztő bíróságot kell azon bíróságnak minősíteni, amelyhez elsőként fordultak házassági bontókeresettel, a kérdést előterjesztő bíróság által az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseiben ismertetett, döntőnek tartott ténybeli elemek [38] pedig nem tűnnek relevánsnak. Így már csak az a kérdés, hogy a kérdést előterjesztő bíróság joghatósága a 2201/2003 rendelet 19. cikke értelmében megállapításra került-e.

113. Jóllehet a kérdést előterjesztő bíróságnak kell erről határoznia, rá kell mutatni arra, hogy a 2201/2003 rendelet 3. cikkének megfelelően a kérdést előterjesztő bíróság joghatósággal rendelkezik az alapeljárás felei által kért házasságfelbontásra. Megjegyzendő továbbá, hogy egyrészt a kérdést előterjesztő bíróság nem állapította meg saját joghatóságának hiányát az alapeljárás alperese által benyújtott bontókereset elbírálására, sőt éppen ellenkezőleg, másrészt pedig az alapeljárás alperese nem kifogásolta a kérdést előterjesztő bíróság joghatóságának hiányát, hanem csupán – a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (3) bekezdése alapján – az alapeljárás felperese által benyújtott házassági bontókereset elutasítására, illetve törlésére irányulóan nyújtott be kérelmet. [39]

114. Felhozható még ezenkívül az is, hogy olyan körülmények között, mint amilyenek az alapeljárásban szerepelnek, a 2201/2003 rendelet 16. és 19. cikkének javasolt értelmezése hátrányos helyzetbe hozhatja azokat, akik – mint például az alapeljárás alperese – a különválás iránti eljárás megindítását követően nem tudnak bontópert indítani Franciaországban, mivel a különválás iránti eljárás megszűnésére vonatkozóan a polgári perrendtartás 1113. cikkében foglalt határidő lejárta előtt nem sokkal egy másik tagállamban házassági bontópert indítottak.

115. E hátrány azonban inkább csak látszólagos, semmint valós, mivel megállapítható, hogy az alapeljárás alperese ha szerette volna, akkor elállhatott volna a különválás iránti kérelmétől, hogy aztán francia bíróság előtt bontókeresetet nyújtson be. Ha mutatkozik valamilyen hátrány, akkor az csupán a franciaországi házasságfelbontási eljárás kettőssége miatt kialakult helyzetnek és annak a következménye, hogy a polgári perrendtartás 1076., 1111. és 1113. cikke a különválás iránti eljárás lefolytatása keretében eljárási szempontból nem teremt egyensúlyt a felperes és az alperes között.

38 — Nevezetesen először is az a körülmény, hogy az alapeljárás alperese nem tett lépéseket az általa Franciaországban indított különválás iránti eljárás lefolytatása érdekében, sőt nyilvánvalóan megpróbálta úgy alakítani a helyzetet, hogy megakadályozza azt, hogy az Egyesült Királyságban bármilyen házasságfelbontás iránti eljárás indulhasson, másodszor pedig az a körülmény, hogy az Egyesült Királyság és Franciaország eltérő időzónái miatt a francia bírósághoz forduló kérelmező a 2201/2003 rendelet 19. cikkében megállapított időrendi perfüggőségi szabályok szempontjából szükségszerűen előnyösebb helyzetben van.

39 — Lásd a 44/2001 rendelet 27. cikkével való analógia útján: Cartier parfums-lunettes és Axa Corporate Solutions assurances (C-1/13, EU:C:2014:109, 44. pont).

116. Mindenesetre, ahogyan erre Jääskinen főtanácsnok a Weber-ügyre vonatkozó indítványában [40] a 44/2001 rendelet 27. cikkével kapcsolatban rámutatott, az e rendelkezésben kizárólag időrendi kritérium alapján megállapított joghatósági elsőbbség szükségszerűen annak a félnek kedvez, aki a leggyorsabban indít eljárást egy tagállam bírósága előtt.

117. A fentiekből az következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 2201/2003 rendelet 16. és 19. cikkét úgy kell értelmezni, hogy olyan körülmények fennállása mellett, mint amilyenek az alapeljárásban szerepelnek, azaz

– ha az első tagállam bírósága előtt indított különválás iránti eljárás megszűnt, és

– egymással párhuzamosan két házassági bontókeresetet nyújtottak be, az elsőt egy másik tagállam bírósága előtt, röviddel a különválás iránti eljárás megszűnésének időpontja előtt, a másodikat pedig az első tagállam bírósága előtt, röviddel a megszűnés időpontja után,

akkor nem áll fenn az első tagállam bíróságának a házassági bontókeresetre vonatkozó joghatósága.

VI – **Végkövetkeztetések**

118. A fentiekre tekintettel azt indítványozom, hogy a Bíróság a következő válaszokat adja a High Court of Justice családjogi kollégiuma által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre:

A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet 16. és 19. cikkét úgy kell értelmezni, hogy olyan körülmények fennállása mellett, mint amilyenek az alapeljárásban szerepelnek, azaz

– ha az első tagállam bírósága előtt indított különválás iránti eljárás megszűnt, és

– egymással párhuzamosan két házassági bontókeresetet nyújtottak be, az elsőt egy másik tagállam bírósága előtt, röviddel a különválás iránti eljárás megszűnésének időpontja előtt, a másodikat pedig az első tagállam bírósága előtt, röviddel a megszűnés időpontja után,

akkor nem áll fenn az első tagállam bíróságának a házassági bontókeresetre vonatkozó joghatósága.

40 — C-438/12, EU:C:2014:43, 79. pont.